

ІНКЛЮЗИВНА ОСВІТА В УМОВАХ СУЧАСНОГО ЗАКЛАДУ ЗАГАЛЬНОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ

У Україні законодавчо визнано право дітей з особливими освітніми потребами на навчання у закладах загальної освіти за місцем проживання. Загальноосвітні навчальні заклади у свою чергу повинні забезпечити спектр необхідних послуг відповідно до різних освітніх потреб таких дітей, зокрема адаптувати навчальні плани та програми, методи та форми навчання, використовувати ресурси спеціальної освіти, партнерство з громадою тощо. Система освіти, що передбачає надання освітніх послуг в умовах загальноосвітнього закладу й базується на принципі забезпечення основоположного права дітей на освіту та права навчатися за місцем проживання набула назву інклюзивної. У основу такого освітнього процесу має бути закладена співпраця його учасників.

Дослідженнями проблеми побудови різноманітних педагогічних моделей інклюзивного (інтегрованого) навчання дітей з різними типами дизонтогенезу займались В. Бондар, В. Засенко, А. Колупаєва, І. Мамайчук, В. Назарина, Т. Сак, В. Синьов, В. Тарасун, О. Хохліна, С. Шевченко, Л. Шипіцина, Н. Шматко та інші. Фундаментальне дослідження теоретико-методологічних основ інтегрування дітей з вадами психофізичного розвитку у загальноосвітній простір проведене А. Колупаєвою, дослідження особливостей впровадження інклюзивної освіти – А. Капська, М. Перфільєва та інші [1; 3]. Проведене нами дослідження мало на меті встановити особливості впровадження інклюзивного навчання у закладі загальної середньої освіти.

Інклюзивне навчання – це комплексний процес забезпечення рівного доступу до якісної освіти дітям з особливими освітніми потребами шляхом організації їх навчання у загальноосвітніх навчальних закладах на основі застосування особистісно орієнтованих методів навчання, з урахуванням індивідуальних особливостей навчально-пізнавальної діяльності таких дітей.

Ідеологія інклюзивного навчання виключає будь-яку дискримінацію дітей, забезпечує рівне ставлення до всіх, водночас створює необхідні умови для учнів з особливими освітніми потребами. У таких умовах діти без вад уже з раннього віку починають розуміти, з якими труднощами зіштовхуються люди з обмеженими функціональними можливостями, стають чутливими до потреб інших, милосерднішими, толерантніше сприймають людські відмінності, набувають впевненості, що кожен може подолати перешкоди і досягти успіху.

Основна ідея інклюзивної освіти – від інтегрування у школу до інтегрування у суспільство. Спільне навчання має не лише гарантувати право дитини з порушеннями психофізичного розвитку не бути ізольованою від інших, а й забезпечити їй можливість відвідувати ту школу, яку б вона відвідувала, коли б була здоровою. Основний принцип інклюзивного навчання – якомога менше зовнішньої і якнайбільше внутрішньої диференціації [2]. Інклюзивна освіта як сучасна інноваційна тенденція нині широко обговорюється в наукових колах, педагогічною та громадською спільнотами.

Проведене опитування директорів шкіл, вчителів, практичних психологів дало змогу встановити реалії впровадження даної форми навчання. Переважна більшість «особливих» дітей навчається за індивідуальним графіком, отож процес включення у

колектив однолітків не відбувається. Причинами такої ситуації педагогічні працівники вказують відсутність матеріально-технічного та методичного забезпечення. Найчастіше відповідальність за психолого-педагогічний супровід таких учнів покладається на практичного психолога та викладачів. Посади корекційних педагогів, дефектологів у штатному розписі відсутні. Немає і розробленого плану спільних дій усіх учасників такого освітнього процесу.

Отже можемо підсумувати, що сучасні заклади загальної середньої освіти ще не готові повною мірою прийняти дітей з особливими освітніми потребами для їх успішної соціалізації через ряд чинників.

Проблеми пов'язані з інтеграцією дітей з особливими освітніми потребами у закладі загальної середньої освіти, насамперед, виникають тому, що державна політика щодо таких дітей не достатньо ефективна. Відсутність методично-освітніх програм та недостатнє забезпечення кваліфікованими спеціалістами у закладі загальної середньої освіти, не дають повністю реалізувати освітні потреби даної категорії дітей, що, звичайно, не сприяє успішній соціалізації дітей з обмеженими функціональними можливостями та особливими освітніми потребами. Проте інтеграція вищезначеної категорії дітей у єдиний освітній простір явище беззаперечне і вимагає лише часу.

Література:

1. Ілляшенко Т. Інтеграція дітей з особливими освітніми потребами у загальноосвітній заклад. *Соціальний педагог*. 2009. №5. С. 26 – 35.

2. Сабат Н. Соціально-педагогічний аспект інклюзивного навчання. *Соціальний педагог*. 2008. №3. С.42 – 46.

3. Олійникова Н.Д., Дудченко Л.О., Кудлай С.В. Методичні рекомендації щодо роботи з дітьми із особливими потребами: Посібник для практичних психологів, соціальних педагогів, педагогів, батьків. Первомайськ, 2011. 136с.

Під керівництвом: доц. каф. Практичної психології, О.М. Абасалієвої